

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: E. Culinca)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Anton, V. Cotorobai, I. Secieru)

D E C I Z I E

22 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursurile declarate de Denis Berzan și de Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Berzan
împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și
Ministerul Finanțelor cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat ca urmare a
acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de
judecată,
împotriva deciziei din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 17 august 2020, Denis Berzan a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și
Ministerul Finanțelor cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin
acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de
judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că prin sentința din 5 iulie 2018 a Judecătoriei
Chișinău, sediul Buiucani a fost achitat pe acuzarea de comitere a infracțiunii
prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motiv că fapta acestuia nu
întrunește elementele infracțiunii incriminate.

A specificat că nefiind de acord cu sentința, procurorul în Procuratura
Anticorupție, Constantin Popa a înaintat cerere de apel, solicitând casarea acesteia
și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin
care a-l recunoaște culpabil de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2)
lit. b) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 3
ani, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Prin decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul, s-a
casat sentința și s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima
instanță, prin care Denis Berzan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.
326 alin. (2) lit. b) Cod penal, la 2 ani închisoare, iar conform prevederilor art. 90
Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pentru perioada de
probațiune de 2 ani.

A remarcat faptul că de către avocatul Vasile Bobeica, în numele inculpatului Denis Berzan, la 15 iulie 2019, a depus recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea acesteia cu menținerea în vigoare a sentinței.

Astfel, prin decizia din 21 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție recursul ordinar declarat de către avocatul Vasile Bobeica, în numele inculpatului Denis Berzan a fost admis, a fost casată total decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, în privința lui Denis Berzan și prin extindere în privința lui Sergiu Avornic cu menținerea sentinței din 5 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care: Denis Berzan a fost achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Reclamantul a mai menționat că în rezultatul acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și al instanțelor de judecată s-a aflat în detenție ilegală pe o durată de 50 zile (20 zile de arest preventiv și 30 de zile de arest la domiciliu), iar pe o perioadă fiindu-i aplicată măsura controlul judiciar.

De asemenea, a considerat că punerea sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2) și art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal și condamnarea ulterioară reprezintă rezultatul acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, în persoana procurorului.

A învederat că prin sentința din 5 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și decizia din 21 mai 2020 Curții Supreme de Justiție, prin care a fost achitat, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, se constată încălcarea drepturilor constituționale ale acestuia și prevederile art. 6 CEDO.

De altfel, a indicat că prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii cât și a instanței de judecată, i-a fost cauzat atât un prejudiciu material, cât și moral. Astfel, în urma punerii ilegale sub învinuire, aplicarea nejustificată a măsurilor preventive, defăimarea nejustificată, încălcarea onoarei și demnității personale în fața consătenilor și cunoscuților, durata urmăririi penale și a judecării cauzei de aproximativ 3 ani, tragerea ilegală la răspundere penală, cauzându-i un prejudiciu moral pe care îl estimează la suma de 100000,00 lei.

A menționat că prin decizia de achitare irevocabilă se denotă faptul că i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul învinuirii în comiterea unei infracțiuni pe care nu a comis-o. Astfel, suferințele psihice suportate de reclamant se manifestă prin faptul că i-a fost stabilită o pedeapsa cu închisoarea, cât și prin faptul că anterior i-au fost aplicate măsuri de constrângere ca arest preventiv, arest la domiciliu și controlul judiciar.

La caz, reclamantul a specificat că daunele morale i-au fost cauzate și prin limitarea dreptului la libera circulație, ori, în privința sa au fost aplicate măsuri de control judiciar cu obligarea de a nu părăsi localitatea unde își are domiciliu.

În astfel de circumstanțe, a considerat că organul de urmărire penală și instanțele de judecată în mod eronat, ilegal și abuziv l-au plasat sub urmărire penală, fiind efectuate acțiuni de urmărire penală ce i-au știrbit imaginea și prestigiul acestuia, fiind umilit și ofensat în fața societății ca cetățean, cauzându-i-se de către organul de urmărire penală și instanțele judecătorești un imens prejudiciu moral, manifestat prin stare de stres, frustrării, dezamăgirii, fiind ponegriț de către colegii de breaslă și întreaga societate cu care se cunoștea.

A solicitat încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 100 000,00 de lei, ce consideră o sumă rezonabilă și echitabilă în raport cu motivele indicate.

Prin hotărârea din 19 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Denis Berzan. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Denis Berzan suma de 50 000,00 de lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată. În rest, pretențiile lui Denis Berzan cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică la examinarea cauzei penale, au fost respinse ca neîntemeiate.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la data de 20 noiembrie 2020, Denis Berzan a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

La 4 decembrie 2020, prin intermediul poștei terestre, Ministerul Finanțelor a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea integrală a hotărârii cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Ulterior, la 2 martie 2021, prin intermediul poștei electronice, Ministerul Justiției a depus cerere de apel incident, solicitând casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel declarată de Denis Berzan. S-a admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor și apelul incident declarat de Ministerul Justiției. S-a modificat hotărârea din 19 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Berzan împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată, după cum urmează: S-a micșorat suma încasată cu titlu de compensare a prejudiciului moral din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Denis Berzan de la 50 000 de lei la 20 000 de lei.

Pentru a decide astfel, prin prisma art. 1, 3, 11 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, instanța de apel a considerat că, deși prima instanță corect a constatat temeinicia pretenției de încasare a prejudiciului moral, eronat a conchis asupra cuantumului acestuia în mărime de 50 000 de lei.

Colegiul a considerat necesar de a încasa de la Stat, reprezentat de Ministerul Justiției, o despăgubire bănească în mărime de 20 000 de lei, care este una rezonabilă și echitabilă, fiind o despăgubire utilă și suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, această despăgubire corespunde și criteriilor de despăgubire stabilite de CEDO prin jurisprudența sa.

La 25 mai 2021, Denis Berzan a declarat recurs, prin care a solicitat casarea în parte a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu adoptarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată nu a constatat just și a dat o apreciere incorectă situației de fapt, mai mult nu au examinat cauza sub toate aspectele și nu au stabilit cu certitudine raportul juridic litigios, circumstanțele de fapt caracteristice raportului juridic.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a

demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

La 29 iulie 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs, prin care a solicitat casarea în parte a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele de judecată nu a constatat just și a dat o apreciere incorectă situației de fapt, mai mult nu au examinat cauza sub toate aspectele și nu au stabilit cu certitudine raportul juridic litigios, circumstanțele de fapt caracteristice raportului juridic.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 22 aprilie 2021 și a expediat decizia motivată participanților la proces la 26 mai 2021 (f.d. 184), or, la actele cauzei nu se regăsește dovada de recepționare a acesteia de către recurenți.

Astfel, recursurile declarate la 25 mai 2021 și la 29 iulie 2021, sunt în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 30 iunie 2021 și la 30 iulie 2021 instanța de recurs a comunicat intimațiilor recursurile, informând despre necesitatea depunerii referinței.

La 18 august 2021, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Republicii Moldova a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de Denis Berzan și admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției, în sensul declarat.

Prin încheierea din 15 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție recursurile declarate de Denis Berzan și de Ministerul Justiției au fost considerate admisibile și au fost fixate spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursurilor.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursurile s-au examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În

esență, recurenții și intimata au avut posibilitate să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse.

Verificând decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune respingerea recursului declarat de Ministerul Justiției, admiterea recursului declarat de Denis Berzan cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurenților, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *Garda Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurenții nu au prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În debut, Colegiul atestă că înaintând acțiune în instanță împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor, Denis Berzan a solicitat încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 100 000,00 de lei, ce consideră o sumă rezonabilă și echitabilă în raport cu motivele indicate.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze prima instanță prin hotărârea din 19 noiembrie 2020 a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Denis Berzan. A încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Denis Berzan suma de 50 000,00 de lei, cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată. În rest, pretențiile lui Denis Berzan cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică la examinarea cauzei penale, au fost respinse ca neîntemeiate.

Verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 22 aprilie 2021 a respins cererea de apel declarată de Denis Berzan. A admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor și apelul incident declarat de Ministerul Justiției. A modificat hotărârea din 19 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Berzan împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată, după cum urmează: A micșorat suma încasată cu titlu de compensare a prejudiciului moral din bugetul de stat, prin

intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Denis Berzan de la 50 000 de lei la 20 000 de lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizând materialele anexate la dosar, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că soluția instanței de apel este neîntemeiată, deoarece a admis o examinare superficială și arbitrară a litigiului dedus judecătii.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

În temeiul art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale, iar conform art. 130 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

În baza art. 121 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În sensul art. 1 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 (în continuare Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998), prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prin acțiuni ilicite se înțelege acțiunile sau inacțiunile organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni).

Prin urmare, elementele esențiale ale acțiunilor ilicite: acțiuni sau inacțiuni ale organului de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanței de judecată, care nu neapărat să fie ilegale și exclud vinovăția acestora; dar al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, iar dacă acest fapt s-a întâmplat persoana trebuie despăgubită.

Conform art. 3 alin. (1) lit. a) al aceleiași legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Așadar, în baza materialelor cauzei, prima instanță corect a constatat că conform rechizitoriului din cauza penală, Denis Berzan a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2) și art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Mai mult, certificatul eliberat de Centrul Național Anticorupție atestă faptul că Denis Berzan, fiind bănuțit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b), de la data de 8 februarie 2017 până la data de 28 februarie 2017 a fost deținut în Izolatorul de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție (f.d. 64).

Prin încheierea din 10 februarie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani în privința lui Denis Berzan a fost emis mandat de arest nr. 14-32/17, pe un termen de 20 de zile (f.d. 65), iar prin încheierea din 23 februarie 2017, acestuia i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest la domiciliu, pe un termen de 30 de zile (f.d. 66).

Ulterior, la 30 martie 2017, prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani a fost admis demersul apărătorului Veaceslav Brateanu, în interesele lui Denis Berzan, privind liberarea din arest la domiciliu și a fost admis parțial demersul acuzatorului de stat privind aplicarea în privința lui Denis Berzan a măsurii de control judiciar (f.d. 71-72).

La fel, din actele cauzei rezultă că prin sentința din 5 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, Denis Berzan a fost achitat pe acuzarea de comiterea a infracțiunii stabilite de art. 326 alin. (2) lit. b) Codul penal, în legătură cu faptul că fapta sa nu întrunește elementele infracțiunii incriminate (f.d. 19-33).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 21 mai 2019 a admis apelul procurorului, a casat sentința din 5 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani și a pronunțat o nouă hotărâre prin care, Denis Berzan a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 326 alin. (2) lit. b) Codul penal, aplicându-i o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 2 ani, iar conform art. 90 Cod penal, pedeapsa a fost suspendată condiționat cu stabilirea unui termen de probațiune de 2 ani (f.d. 35-63).

Prin decizia din 21 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul ordinar declarat de către avocatul lui Denis Berzan și a fost casată integral decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea sentinței din 5 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

Astfel, Denis Berzan fiind achitat de sub învinuire de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motivul că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Analizând înscrisurile prezente la actele cauzei, în coraport cu normele de drept relevante și circumstanțele elucidate, prima instanță întemeiat a conchis că cele constatate și relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că Denis Berzan

este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

Reieșind din natura pretențiilor înaintate, în coraport cu normele de drept enunțate, este cert că odată cu adoptarea deciziei din 21 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție, prin care s-a menținut sentința de achitare a lui Denis Berzan, din motivul lipsei faptei infracțiunii, ultimul a fost în drept să pretindă repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prin urmare, argumentele Ministerul Justiției sunt lipsite de suport legal, ori, afirmația precum că, în speță, nu sunt întrunite condițiile din normele de drept aplicabile cauzei, respectiv, nu este temei de a genera obligația statului de a repara prejudiciu moral ultimului, deoarece vin în contradicție constatările expuse.

Or, conform art. 6 lit. a) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, indică direct că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

La caz, fiind constatat cu certitudine că prin decizia din 21 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a casat integral decizia de condamnare a Curții de Apel Chișinău și s-a menținut sentința de achitare, emisă în privința lui Denis Berzan, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 326 alin. (2) lit. b) Cod penal, ceea ce constituie act de reabilitare adoptat în favoarea lui Denis Berzan.

Mai mult, chiar și în decizia din 21 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție, în susținerea soluției de achitare, a statuat că unica probă prezentată de acuzator cu referire la vinovăția lui Denis Berzan în săvârșirea infracțiunii, și anume depozițiile unui martor, nu poate constitui fapt că Denis Berzan ar fi realizat elementele constitutive ale laturii obiective a componenței de infracțiune stabilite de art. 326 Cod penal.

Pe cale de consecință, prima instanță corect a concluzionat că, în speță, sunt întrunite condițiile prevăzute de Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare, or, prin decizia instanței de apel casată ulterior, Denis Berzan a fost condamnat pentru o infracțiune care se sancționează inclusiv cu o pedeapsă de până la 6 ani de închisoare.

De altfel, în temeiul art. 6 lit. a) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

În același timp, conform art. 10 din aceeași lege, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Conform art. 11 alin. (1) din legea menționată supra, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura

în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Prevederi similare se regăsesc și în art. 2007 alin. (1) Cod civil, conform căruia, prejudiciul cauzat persoanei prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Prin prisma jurisprudenței CEDO unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral, este criteriul echității. Acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar quantumul despăgubirilor trebuie în așa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

Din studiul înscrisurilor anexate la dosar rezultă incontestabil faptul că lui Denis Berzan i-au fost cauzate suferințele psihice, prin faptul că a fost tras la răspundere penală pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea penală prevede inclusiv pedeapsa cu închisoare pe un termen de până la 6 ani, dar și prin faptul că a fost privat de libertate, pe un termen de 50 de zile, în cadrul urmăririi penale, prin aplicarea măsurilor preventive privative de libertate.

În cazul dat, suferințele psihice suportate de Denis Berzan se manifestă și prin faptul că acesta a fost tras la răspundere penală pentru acțiuni în care nu se întrunesc elementele infracțiunii. În perioada începând cu 8 februarie 2017, data reținerii și punerii sub învinuire și până la 21 mai 2020, data rămânerii definitive a sentinței de achitare privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b) Codul penal, Denis Berzan a fost supus unor suferințe psihice, fiind generate de retrairi, frustrări, incertitudini și neliniște, în legătură cu învinuirile aduse.

Prin urmare, apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmăririi penale și examinării cauzei, prima instanță corect a constatat existența motivelor întemeiate de a stabili mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral suportat în suma de 50 000 de lei, pe când instanța de apel neîntemeiat a micșorat suma respectivă, or, în speță, prejudiciul moral încasat prin hotărârea primei instanțe poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă lui Denis Berzan.

Totodată, Colegiul consideră neîntemeiate alegațiile Ministerului Justiției cu referire la faptul că Denis Berzan nu a prezentat probe care ar confirma prejudiciul moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală și prin urmare nu este temei de a genera obligațiunea statului la repararea acestuia, dat fiind că acest argument poartă un caracter declarativ și formal, fiind contrar prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

La caz, instanța de recurs învederează că conform jurisprudenței Curții Europene (cauza Antipenkov vs. Rusia, nr. 33470/03 din 15 octombrie 2009, §82) Curtea a reiterat că părții lezate nu-i poate fi cerut ca aceasta să prezinte probe întru argumentarea prejudiciului moral suferit, iar simpla constatare a încălcării săvârșite

de organele de urmărire penală și declarațiile părții lezate sunt suficiente pentru a oferi o satisfacție echitabilă.

Reieșind din cumul de probe prezente la actele cauzei în coroborare cu normele materiale aplicabile speței, Colegiul consideră eronată concluzia instanței de apel de micșorare a prejudiciului moral de la 50 000 de lei la 20 000 de lei.

Așadar, Colegiul reține ca fiind întemeiate argumentele lui Denis Berzan privind temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanțe, argumente ce nu pot fi combătute, iar argumentele Ministerului Justiției ca neîntemeiate.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că concluzia primei instanțe este justă, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției urmează a fi respins, iar recursul declarat de Denis Berzan urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. f) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Ministerul Justiției.

Se admite recursul declarat de Denis Berzan.

Se casează decizia din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 19 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Denis Berzan împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat